

VEILEDNING

VI BRYR OSS OM PÅRØRENDE!

EN INFORMATIV VEILEDNING FOR MIGRANTSAMFUNN:
HVORDAN IDENTIFISERE OG STØTTE OPP OM
PÅRØRENDEMIGRANTER I DITT SAMFUNN

Denne brosjyren relatert til prosjektet utarbeidet av involverte organisasjoner eller individer, indikerer eller reflekterer forhold som er påpekt individuelt eller av den nasjonale prosjektdeltageren. EU Kommisjonen er ikke ansvarlig for dette eller hvordan informasjonen eller dets innhold benyttes.

2018-1-N001-KA204-038801

MÅLET MED VEILEDNINGEN

Denne veiledningen er et tilleggsdokument som støtter opp under formidlingen brosjyren, oversatt gjennom prosjektpartnere på 17 ulike språk og som henvender seg i hovedsak til "migrantsamfunn". Når man bruker dette begrepet, gjør man det med forutsetningen av at hver migrasjonsstrøm har sine egne egenskaper, og en måte av forenkling å se på personer med migrerende opprinnelse som kompakte og harmoniske grupper og "samfunn".

Hvis man tar i betraktning innvandrings- og velferdsrammer i landet man migrerer til, samt spesifikke lovgivninger om innvandring, den spesielle økonomiske og sosiokulturelle konteksten og det eksisterende mønstret av "migrasjonskjeder" påvirket av eks. av at opprinnelseslandet tilhører eller ikke, EU eller Schengen, er det migranter som kan virke mer knyttet til hjemlandets sett med skikker og tradisjoner også etter migreringprosessen.

Brosjyren og denne veiledningen retter seg på en bestemt måte mot et "ideelt" bilde av et "migrantsamfunn" med dens ledere, tradisjoner, referansesteder (eks. kirke, moske, marked etc.), men virkeligheten kan vise en mindre homogen, fragmentert organisering av disse migrantgruppene, som aldri vil omfatte alle individene som er kommet fra samme opprinnelsesland.

Veiledningen inneholder noen praktiske forslag til fagpersoner fra offentlige og private institusjoner som arbeider med innvandrere i forskjellige typer tjenester for å nå en bred typologi av "representanter for samfunnet", formelle og uformelle, åndelige og kulturelle ledere som til og med delvis representerer ulike grupper av migranter.

Veilederen er også en mulighet til å tilnærme seg mer kunnskap om ulike grupper migranter, slik at man kan møte deres behov og samarbeide på en bedre måte.

BROSJYREN

Innholdet i brosjyren kan presenteres for forskjellige målgrupper(se over). Enten de er formelle eller uformelle interessenter (ledere av en gruppe, medlemmer i et lokalsamfunn, helsepersonell, etc) , skal brosjyren være til slik at man kan forså hvem som er en pårørende med migrantbakgrunn, hvilke tjenester man kan få og hvor de eventuelt kan henvende seg.

Brosjyren er et informativt verktøy som er oversatt for utenom norsk, til tre andre språk hvor vi har valgt ut i fra de tre største gruppene av migranter vi har her i Norge, Polsk, Somali og Arabisk.

Valget av å henvende seg direkte til medlemmene i disse samfunnene og deres ledere har som hensikt å få en mer direkte kommunikasjon og en økning av deres bevissthet ovenfor situasjonen til de pårørende rundt seg.

Brosjyrens struktur

- Den del av brosjyren omhandler egenskapene og vanskeligheter en pårørende kan møte, selv innen samme migrantgruppe. Informasjonen er presentert på generelt grunnlag og må dermed tilpasses den spesifikke situasjonen i landet det omhandler.
- Del to inneholder forslag til konkrete handlinger som medlemmer og ledere i et samfunn kan gjøre for å lette på situasjonen til en pårørende (psykologisk og materiell støtte, orientering om mulige tjenester)

HVOR KAN

MAN BRUKE BROSJYREN?

Hovedmålet med brosjyren er å skape oppmerksomhet til disse samfunnene med pårørende migranter, og problemer de kan støte på.

Brosjyren kan møte ulike migrantsamfunn via forskjellige kanaler, både digitale og i papirformat.

- Migrantledere/representanter for forskjellige grupper
- Kulturelle, religiøse eller økonomiske foreninger av migranter.
- Offentlige institusjoner som representerer opprinnelseslandene: Ambassader, konsulater.
- Offentlige institusjoner "vertsland": tjenesteleverandører for migranter
- Fagforeninger: kan ha en dedikert tjeneste for migranter
- Organisasjoner i tredje sektor: tjenesteleverandører for migranter, for funksjonshemmede, for hjemmehjelp osv.
- Butikker som administreres av personer med migrantbakgrunn: som matbutikker, som vanligvis er et referansepunkt for mange migranter som kommer fra det spesifikke landet eller det geografiske området
- Pårørende med migrantbakgrunn som allerede er ansvarlige eller samarbeider med de sosial-sanitære tjenestene
- Foreninger av kulturkonsulent
- Offentlige sanitærtjenester
- Helsestasjon/helsehus
- Foreninger for pasienter med kroniske sykdommer
- Skoler
- Annet

HVORDAN BRUKE

BROSJYREN?

Brosjyren kan distribueres på forskjellige steder som er foreslått ovenfor for individuelt bruk eller den kan brukes i gruppesettinger. I dette tilfellet kan det være lurt å bruke den som et utgangspunkt for å forklare hvem en pårørende med migrantbakgrunn er, og hvordan de personer rundt (lokale eller migrantmiljøer) kan hjelpe. Formelle og uformelle støtteverktøy og anerkjennelse av arbeidet som en pårørende.

Den kan også brukes som et opplæringsmaterieell i sammenhenger om debatter, bevisstgjøringskampanjer og arrangementer rundt temaet knyttet til migrasjonsspørsmål, pårørende og omsorgsrettigheter.

FOKUS PÅ DET GENERELLE ASPEKTET PÅ MIGRANTSAMFUNN

HVEM ER DE UKJENTE/MIGRANTENE?

Samfunnene av migrene personene som er samlet på et territorium skal identifiseres på forskjellige nivåer. "Gruppesamfunn" av migranter som har samme nasjonalitet eller språk, selv om de er godt organisert (eks. forening på nasjonal basis), trenger ikke å bli tatt ut like omfattende når det gjelder forholdet mellom personer med innvandreropprinnelse og nasjonen som er vert for hen.

Det første nivået som skal tas i betraktning er fortsatt det for det familiebaserte samfunnet, en situasjon som kan være lik og til sammenligning for personer fra vertslandet. I dette smalere samfunnet må omsorgspersonene identifiseres ved hjelp av de samme verktøyene som brukes til en innfødt familie. Prosessen skal starte fra individualiseringen av det personlige behovet for hvert familiemedlem for å se hvordan disse behovene blir dekket.

TILGANG TIL HJELPETJENESTER

Migranter med helseproblemer som vanligvis får tilgang til medisinske tjenester, for eksempel for kroniske sykdommer (eks. diabetikere) og som krever (kulturell) mekling fra et familiemedlem eller et medlem av samme nasjonale samfunn for å kunne samhandle med helsepersonell, trenger først og fremst en strukturert veile-

dnning om tilgang til tjenestene.

Problemet blir ikke nødvendigvis løst gjennom (kulturell) mekling av landsmenn, disse har kanskje bare en veiledende rolle som ikke er et detaljert svar på omsorgstilbudet, heller bare for å forstå tilbudet.

For profesjonelle fra helsevesenet er samspillet med migranter en kompleks prosess, og den går gjennom deres evne til å bygge et forhold basert på tillit. Derfor kan en migrant kun være mer opptatt av å bygge et tillitsfullt forhold til en person med samme nasjonalitet/kultur, mens det reelle behovet hen har er hjelp fra en spesialist. Dette er en naturlig prosess, spesielt hvis vi tenker på følelsen av forvirring/fremmedgjøringen en person kan føle i et fremmed land, og om prosessen med takknemlighet som kan vises mellom medlemmene i samme samfunn.

MIGRANT OG PÅRØRENDEROLLEN

Begrepet "pårørende" må sees gjennom livsstil og betingede situasjoner for migranter. Hvis begrepet "pårørende" møter problematiske aspekter, ser man et tydelig behov for institusjonell respons som kan brukes til selvgenkjennelse i pårønderollen når det snakkes om pårørende med migrantbakgrunn, samt et middel for sosial integrasjon.

Pårørendeoppgaven har en åpenbar vekt for alle, men for en migrant er det ytterligere hinder forårsaket av den vanskelige integrasjonsprosessen og tilknytningen til nye miljøer.

TJENESTER FOR ET INTERKULTURELT SAMFUNN

Den spesifikke tjenesteleveransen må ta hensyn til integrasjonen av en interkulturell tilnærming, sammen med den flerkulturelle. Et samfunn der flere kulturer er tilstede må en finne en måte å uttrykke sin enhet og mangfold på. En må også få dem til å leve sammen med samfunnene som allerede eksisterer samt integrert i dem.

Effekten av dette vil mulig gi:

- Omforming av personen: flyttet fra det "trygge" til noe fremmed. Gjennom pårønderollen kan hen tilegne seg en rolle som hen hjelpe til å gjenoppbygge følelsen av det "trygge"
- En selvforståelse av egen pårønderolle: noen ganger, ved stereotyper fra egen nasjonalitet/samfunn; er ikke pårønderollen sett på som arbeid med mer som et nødende. Man må anerkjenne arbeidet man utfører.

Når en pårørendemigrant grunnleggende behov blir synlige, blir de nødvendige forbindelsene mellom helse-, sosiale-, og lovgivningssystemene mer åpenbare. Offentlige institusjoner skaper muligheter for pårørende gjennom:

- levering av hjemmetjenester for å oppnå det umiddelbare helsebehovet til den assisterende personen, ledsaget av tolk
- En tilnærming av formative vurdering av kompetansen til den pårørende tilegnet seg i løpet av pårønderollen ("pårørendekarrieren")

Pårørendes oppgaver representerer et engasjement som alltid krever mye tid for den pårørende. For pårørende migranter betyr dette å ta tid og potensialer fra den nødvendige sosiale inkluderingsprosessen.

KONSEKVENSER AV Å VÆRE EN PÅRØRENDE

Mangelen på interaksjon kan generere alvorlige konsekvenser for den pårørende migranten, eks. undervurderingen av en selv, derfor er det obligatorisk å skape de beste forholdene der personen kan uttrykke seg på sitt beste i samfunnet. Et eksempel kan være det høye antallet helsepersonell med innvandrerbakgrunn som arbeider i både offentlig og privat sektor.

Migranter må finne muligheten til å samhandle med:

- Det nasjonale helsesystemet: den pårørende må være i stand til å samarbeide med systemet på forskjellige nivåer; bestille spesialistbesøk, vite riktige antagelser om medisiner, kunnskap om helsetjenesten som er aktive i sitt område.
- Yrkesopplæring: den pårørende må kjenne til systemet for å kunne evaluere mulige faglige veier eller regulere sin egen tid, knyttet til eller utenfor pårørendesammenheng
- Systemet med profesjonell arbeidshjelp: pårørende migranter må kjenne potensialene i nærmiljøet når det gjelder arbeidsmuligheter, for å ha mulighetene til å jobbe, balansert med omsorgsveien, uten å undervurdere muligheten for smarte arbeidsmuligheter hjemmefra, noe som kan være midler for sosial integrasjon gjennom markedsforbindelse.
- Språkopplæring: pårørende migranter må kjenne til språkopplæringsmulighetene, en obligatorisk kanal for sosial inkludering. Nærmiljøet kan bli lukket i den grad at kommunikasjon kan bli en utfordring.

HVORDAN TILNÆRME SEG MIGRANTSAMFUNNENE OG GJENBYGGE OMSORGSVEIENE

ANERKJENNELSE OG SAMFUNNSFELLESKAP- GRENSER OG POTENSIAL

Å tilnærme seg migranter gjennom det nasjonale opprinnelsesfellesskapet er en nyttig strategi. Men samtidig er det viktig å huske det faktum at en pårørendemigrant vanligvis ikke anerkjenner sin rolle som pårørende, på grunn av skikker og vaner.

Derfor må den pårørende migranten rettes mot muligheter for individuelle interaksjoner med helsevesenet i landet de kommer til.

De ansvarlige offentlige institusjonene som har til hensikt å vite bedre om omsorgsveien til de migrerende samfunnene må opprettholde kontrollen av hele prosessen uten å delegere ansvaret til (formelle eller uformelle) ledere i disse samfunnene. Desto heller kan det være en god strategi å gi inn i fellesskapene å anerkjenne representanter, gi de en aktiv rolle.

Men en overdreven legitimering av lederens meklingsrolle kan medføre negative konsekvenser. Hvis lederen for en gruppe mennesker ikke anerkjenner arbeidet selv, på grunn av en kulturell bakgrunn, at eks. pårørenderollen ikke er med på å begrense den pårørende, da kan lederens personlige bidrag ha en negativ konsekvens.

For å få migrantsamfunnet som en alliert som vil ha det samme målet om å forsøke og støtte pårørendeprosessen, er det viktig å:

- involvere ledere ved å gi de en oppgave/rolle
- være oppmerksom på sammenhengen mellom denne rollen og målet om intervensjon

VERDIEN AV EN PÅRØRENDE MIGRANT

En interkulturell modell forhindrer isteden mulige hindringer som kommer fra de migrerende samfunnene, siden den lykkes med å stoppe motstridende holdninger til den pårørendes selvbevissthet rundt deres rolle og samspillet med samfunnet rundt dem.

Samtidig er involvering av samfunn, også av migrantene som deler den riktige tilnærming, det grunnleggende bidraget til effektiviteten av den planlagte intervensjonen.

Ett av hullene som skal fylles når det gjelder forholdet til den pårørende migranten, er muligheten for å lære gjennom å presentere et scenario langt fra hen, noe som gir en reell mulighet til å samhandel. Det er derfor viktig å involvere den pårørende i samarbeidende aktiviteter basert på handling og felles forhold, ikke bare til dem, men også til lokale personer eks. kurs. Workshops osv. Å fremheve sine egne kvaliteter og kompetanser som knytter dem til en aktiv fellesskapsdimensjon, utover det garde pårørendearbeidet som ofte gjøres i et mikrofamiliemiljø. Å fortsette med omsorgsengasjementet betyr ikke å være en outsider men å utføre en viktig rolle i samfunnet.

INTEGRASJON GJENNOM KONTAKT

Kontakten med lokalmiljøet kan bidra til å overvinne integrasjonshindringene ved å presentere pårørendemigranter som en verdibærer, før hen defineres som utlending, innvandrer eller medlem av et bestemt nasjonalt samfunn. Det er derfor de sosiale institusjonenes rolle å streve mot personens integrering og styrke, utover dens nasjonale, etniske eller sosiale opprinnelse. Deretter er det de migrerende samfunnene sine roller å støtte personens frigjøring uten å fremme relasjonsmodeller som er umulige å skape utenfor deres egen opprinnelseskontekst.

Stigmaet som er i noen kulturer er knyttet til personer med nedsatt funksjonsevne eller med helseproblemer, kan føre til en selvavslutning og skape en situasjon med diskriminering. Dette må løses gjennom tilstrekkelig støtte og assistanse:

- Ved å overføre ideen om å ikke være forpliktet til å svare til sitt eget opprinnelsesfelleskap
- Presentere ulike utviklingsmuligheter for personen selv i et bredt perspektiv, hvor en pårørende-vei kan tas i betraktning.

For å oppnå dette kan institusjonen bruke handlinger i form av språklige og kulturelle meklinger. På dette stadiet kan de nasjonale samfunnene bli nyttige:

- Som tolk
- For å få ut informasjon
- Ved å fremme inkludering av personen i de sosioøkonomiske og sosiokulturelle gruppene i landet.

Pårørenderollen må internaliseres av pårørende migranters opprinnelsessamfunn, men for å gjøre dette må det handles:

- om migrantsamfunnene, informere dem om tjenester og mulighetene i lokal sammenheng, og overvinne holdninger som ikke er i samsvar med pleieprosessen
- på den pårørende for å utvikle en prosess med styrke og selvbevissthet, og for å støtte hen med å kunne ta valg som har positiv effekt også i en pårørendesituasjon.
- Innenfor systemet, for så gjøre det i stand til å inkludere de som tar vare på andre, utover deres nasjonalitet og språk, dermed i stand til å inkludere de skjøre personene som ikke tidligere var kjent med dette.

OM COSMIC PROSJEKTET

Det er en økende grad av migrasjon over og gjennom hele Europa. Dette påvirker ikke bare hver enkelt husholdning; det skjer familiegjenforeninger og stor forflytning av folkegrupper inn i nye land. Dette gjør at man nå kan finne folk som er i en pårørende-situasjon også blant migranter og det vil påvirke tjenestene som må tilbys.

COSMIC har som mål fremme støtte til pårørende med migrant bakgrunn, en gruppe som er i dobbel risiko for ekskludering, diskriminering og stigmatisering.

Migrant pårørende har til felles med de «innfødte» pårørende i et land, at de hjelper syke og eldre på ulike måter, ofte uten å få nok anerkjennelse og støtte og ofte med påvirkning på egen fysisk og/eller psykisk helse.

COSMIC prosjektet vil utvikle metoder og verktøy for å støtte migrant pårørende og personale som jobber med eller for disse gruppene. Målet med dette er:

1. Å øke erkjennelsen om at man er en pårørende som hjelper syke og eldre
2. Å synliggjøre hvor denne gruppen kan søke hjelp i det landet de er i
3. Å øke kunnskapen om kulturelle forskjeller migrant pårørende har overfor hjelpeapparatet i landene i prosjektet (Norge, Slovenia, Hellas, Italia) hvor temaet i varierende grad er underkommunisert og underutviklet

For å gjøre dette vil prosjektet ha bruker-medvirkning som tilnærming og involvere migrant pårørende direkte i alle stadier i prosessen. Dette for å sikre at resultatene som kommer faktisk er i tråd med hva de selv opplever at de trenger.

www.cosmicproject.eu